

2. Basisondersteuning

De definitie van basisondersteuning binnen PPO Rotterdam omvat een combinatie van grotendeels bestaande indicatoren, standaarden en afspraken, namelijk:

1. Scholen voldoen aan de basiskwaliteit zoals gesteld door de onderwijsinspectie
2. Scholen werken volgens de uitgangspunten van handelingsgericht werken
3. Scholen hebben de organisatie van onderwijsondersteuning op orde
4. Scholen beschikken over preventieve en licht curatieve interventies

Hieronder worden de 4 onderdelen van de basisondersteuning nader toegelicht.

2.1 Basiskwaliteit

Dit aspect van de basisondersteuning verwijst heel direct naar het meest recente oordeel van de onderwijsinspectie over de kwaliteit van de school. Voor de meeste scholen geldt dat de onderwijsinspectie dit akkoord heeft bevonden en dat de school een basisarrangement heeft. Uiteraard willen we dat alle scholen over een basisarrangement beschikken. Hier wordt door ieder (schoolbestuur) vanuit de eigen verantwoordelijkheid hard aan gewerkt.

Het samenwerkingsverband zal alles doen wat in haar vermogen ligt om hierbij te ondersteunen. Het integraal voldoen aan de basiseisen van de onderwijsinspectie is echter een primaire verantwoordelijkheid van een school(bestuur).

Aanvullend hierop heeft PPO Rotterdam uit het toezichtkader van de onderwijsinspectie de indicatoren geselecteerd, die een directe relatie hebben met passend onderwijs. Dit zijn indicatoren, die betrekking hebben op ondersteuning van leerlingen en op planmatig werken. Deze indicatoren zijn ook van toepassing op de scholen voor speciaal basisonderwijs.

De onderwijsinspectie hanteert een vierpuntschaal per indicator (1 = slecht, 2 = onvoldoende, 3 = voldoende, 4 = goed, 5 = niet te beoordelen). De uitslag van de toetsing door de onderwijsinspectie op de beschreven criteria is voor het samenwerkingsverband een goed middel om de ontwikkeling van de basiskwaliteit te kunnen volgen.

De schoolbesturen, die samenwerken in het samenwerkingsverband, spreken met elkaar af dat iedere school, specifiek op de indicatoren uit de indicatorenset, minimaal een 3 scoort aan het einde van de eerste planperiode, 1 augustus 2016. Deze afspraak geldt zowel voor de basisscholen als voor de scholen voor speciaal basisonderwijs. Dus schoolbesturen zullen hier uitvoering aan geven en zijn hierop aanspreekbaar. PPO Rotterdam heeft in deze een signalerende rol.

2.2 Handelingsgericht werken

Passend onderwijs biedt de ruimte om minder naar de beperkingen en meer naar de mogelijkheden van kinderen te kijken en daar helpende ondersteuning bij te organiseren. De basis is het arrangeren van de juiste onderwijsondersteuning voor iedere leerling. De methodiek van handelingsgericht werken sluit daar goed bij aan. HGW is erop gericht om kinderen te (h)erkennen in wie ze zijn, wat ze kunnen en nodig hebben om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. HGW is een werkwijze die de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle kinderen beoogt te verbeteren. In handelingsgericht werken is de reflectie van de leerkrachten op eigen gedrag t.a.v. de onderwijsbehoeften van de leerlingen de basis. Het maakt passend onderwijs en doeltreffende leerlingbegeleiding concreet.

HGW is zichtbaar in Rotterdamse scholen, want een Rotterdamse school:

- verzamelt en analyseert alleen die gegevens die nodig zijn om het handelen te kunnen bepalen. De school c.q. leraar denkt doelgericht: "wat is de behoefte van deze leerling", "waar willen we naar toe", "wat hebben we daarvoor nodig" en "hoe kan ik mijn handelen daar op aanpassen?"
- werkt systematisch, in stappen en transparant. Duidelijk is wie wat doet, waarom, wanneer en hoe.
- stelt opvoedings- en onderwijsbehoeften van kinderen centraal. De school richt zich niet op wat er mis is met een kind, maar op wat het nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen. Indien sprake is van een specifieke diagnose, wordt deze gebruikt om de onderwijsbehoefte te bepalen. Uitgangspunt is de ondersteuningsbehoefte, niet de belemmering!
- kijkt naar de interactie en afstemming tussen kind, groepsgenoten, leerkracht en ouders. Wat werkt al in de goede richting en kan uitgebouwd worden? Wat willen we veranderen en hoe

pakken we dat aan? Op Rotterdamse scholen zien leerkrachten ouders als ervaringsdeskundigen en partners.

- richt zich op de positieve aspecten van een kind. Bij opvoeding en onderwijs worden protectieve factoren zoveel mogelijk gezocht, benoemd en benut. Men richt zich op wat wel lukt. Er wordt gedacht, gepraat en gewerkt in mogelijkheden en oplossingen voor ondersteuningsbehoeften van leerlingen: van probleemgericht naar oplossingsgericht.
- werken alle betrokkenen samen. Leerkrachten, leerlingen, ouders, IB'ers, PPO-medewerkers, S(B)O en wijkteam zien elkaar als partners. Zij benutten de expertise en ervaringsdeskundigheid van elkaar vanuit de gedachte "één kind, één plan". Communicatie is constructief met zo min mogelijk bureaucratie.
- werken leerkrachten met een onderzoekende en nieuwsgierige houding, waarbij gedacht wordt in kansen en mogelijkheden van leerlingen en samenwerking met ouders.
- reflecteren alle leraren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders en collega's. Op basis van die reflectie kunnen zij hun gedrag bijstellen.
- is bij medewerkers theoretische kennis aanwezig over handelingsgericht werken, educatief partnerschap en oplossingsgericht werken, alsmede vaardigheden om deze manier van werken in te zetten.

2.3 Organisatie van de onderwijsondersteuning op school

De verantwoordelijkheid voor de organisatie en de kwaliteit van de ondersteuning op de school ligt primair bij de school en haar bestuur. In het schoolondersteuningsplan wordt beschreven welke ondersteuningsmogelijkheden zij zelf biedt, hoe zij die mogelijkheden verder wil ontwikkelen, hoe gebruik gemaakt wordt van externe expertise en met welke ketenpartners wordt samengewerkt.

Afstemming tussen onderwijs en zorg is erg belangrijk, zodat het kind de zorg en ondersteuning krijgt die het nodig heeft. De gemeente heeft in overleg met zorg- en onderwijspartners besloten dat op alle (voor)scholen gewerkt gaat worden met een schoolondersteuningsteam (SOT). Het SOT is een nieuwe term, waarmee de multidisciplinaire teams van zowel het PO als het VO worden aangeduid. Binnen het PO worden deze teams momenteel vaak MDO, OZO of ZAT genoemd. Dit SOT bestaat binnen het PO uit de disciplines schoolmaatschappelijk werk (SMW), CJG/ jeugdverpleegkundige, SCP, IB'er en ouders (en leerplicht indien nodig). De zorgcoördinator/ IB'er heeft de regie over het SOT. Het SOT signaleert de ondersteuningsbehoefte van een kind en arrangeert de benodigde ondersteuning op school of, bij complexe problematiek, schaaft de SMW'er op naar het wijkteam. Het SOT werkt met een handelingsgericht werkproces wat ondersteunend is aan de werkvloer. Einddoel is dat de leraren zich gesteund en geholpen voelen in de klas en dat het kind tijdig de juiste ondersteuning krijgt.

Het samenwerkingsverband kiest ervoor de samenwerking tussen de aangesloten scholen zoveel mogelijk op niveau van wijken binnen de stad Rotterdam te organiseren. Binnen de samenwerking op wijkniveau is de rol van een school voor speciaal (basis)onderwijs van belang. De expertise van de school voor speciaal (basis)onderwijs kan onder regie van de schoolcontactpersoon worden ingeschakeld. Dit geldt ook bij de uitvoering van de basisondersteuning op scholen.

2.4 Preventieve en licht curatieve interventies

Dit vierde aspect van de basisondersteuning gaat over alle interventies, die aanvullend zijn op datgene wat de groepsleerkracht in de dagelijkse praktijk aan differentiatie per leerling kan bieden. Met deze interventies kan bereikt worden dat ondersteuning aan de leerling zoveel mogelijk in de gewone klassensituatie kan worden geboden, zodat de inzet van zwaardere vormen van ondersteuning kan worden voorkomen. Deze interventies kunnen ook gericht zijn op de terugkeer van leerlingen van het speciaal (basis)onderwijs naar het regulier onderwijs.

In het volgende schema is vastgelegd wat de scholen binnen het samenwerkingsverband op dit gebied in huis moeten hebben. Dit gaat ervan uit dat binnen de onderwijsbehoefte een onderscheid kan worden gemaakt tussen ondersteuningsbehoefte (pedagogiek) en onderwijsbehoefte (didactiek). Bij zorgbehoefte gaat het om (para)medische ondersteuning.

Bij het organiseren van dit pakket kunnen de scholen terugvallen op ondersteuning door de schoolcontactpersoon van het samenwerkingsverband en/of de schoolmaatschappelijk werker. Het is vaak ook verstandig onderwerpen gezamenlijk op wijkniveau te agenderen en te organiseren.

Afspraken in het kader van basisondersteuning	
Vroegtijdige signalering van leer-, opgroei- en ontwikkelingsproblemen.	Leidsters van Rotterdamse voorscholen en leraren van groep 1 signaleren kinderen met een onderwijsbehoefte die niet met de reguliere middelen beantwoord kan worden. Er wordt samengewerkt met ketenpartners om aan de begeleidingsbehoefte van deze kinderen tegemoet te komen. Hiermee sluiten we aan op het Rotterdamse onderwijsbeleidsplan "Leren Loont". Hierin staat dat binnen elke Rotterdamse basisschool minimaal één 0-groep is.
Schoolklimaat	<ul style="list-style-type: none"> Op Rotterdamse scholen werken leraren samen in en aan een gezamenlijk gedragen (positief pedagogisch) schoolklimaat waarin competentie, autonomie, relatie verbondenheid en welbevinden centrale thema's zijn. Deze pedagogische basis geeft een veilig schoolklimaat waarin kinderen tot leren komen. Elke leraar op een Rotterdamse basisschool hanteert een gestructureerd klassenmanagement en reflecteert op eigen handelen om eigen gedrag bij te stellen. Hierdoor werken en leren leerlingen in een rustige en geordende omgeving.
Een aanbod voor leerlingen met ernstige lees-/spellingproblemen (dyslexie) en ernstige rekenproblemen (dyscalculie).	<ul style="list-style-type: none"> Op alle Rotterdamse basisscholen wordt gewerkt met een dyslexieprotocol en een dyscalculieprotocol. Elke Rotterdamse basisschool heeft de deskundigheid om een complexe ondersteuningsvraag op het gebied van lezen en rekenen te analyseren (eventueel met hulp van specialisten van het S(B)O of PPO), hierop een programma te maken dat uitgevoerd wordt in de klas van het kind.
Didactisch aanbod	<ul style="list-style-type: none"> Leraren geven hun lessen volgens het directe instructiemodel, zij differentiëren bij instructie en verwerking in basis, verdiept en intensief arrangement. Op school zijn afspraken over de indeling van leerlingen in basis, verdiept en intensief arrangement. Leraren op Rotterdamse scholen kunnen een specifieke onderwijsbehoefte van een leerling (bijvoorbeeld op het terrein van lezen of rekenen) signaleren, analyseren, een oplossing voorbereiden, die oplossing uitvoeren binnen de groep en evalueren of dit traject voldoende heeft opgeleverd voor de leerling. Zo niet, dan roepen zij hulp in. Rotterdamse basisscholen kunnen, eventueel met hulp van specialisten van S(B)O of PPO Rotterdam, een onderwijsarrangement samenstellen voor leerlingen met een grote achterstand op gebied van spraak, taal en rekenen en voor leerlingen met werkhoudingsvragen. Leraren kunnen deze leerlingen voldoende instructie en begeleiding bieden bij het uitvoeren van dit programma. Leraren kunnen hun gedrag afstemmen op de individuele behoefte van hun leerling. Leraren stellen zelfstandig een handelingsplan voor bepaalde tijd op om in een gesignaleerde ondersteuningsbehoefte van een leerling te voorzien. Zij stellen kleine doelen en hebben concrete verwachtingen. Ouders en leerlingen zijn partners bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van deze plannen.
Aanpak gericht op sociale veiligheid en voorkomen van gedragsproblemen (internaliserend en externaliserend).	<p>Elke Rotterdamse basisschool</p> <ul style="list-style-type: none"> heeft heldere afspraken gemaakt over eventuele inzet van time out, schorsing en verwijdering. heeft heldere afspraken gemaakt over hoe en door wie gehandeld wordt bij acting-out gedrag van een leerling heeft een intern begeleider die leerkrachten d.m.v. klassenobservaties en coaching-gesprekken kan ondersteunen bij de aanpak van eenvoudige gedragsproblemen. In het nagesprek reflecteert de leraar op het eigen handelen zodat hij/zij zijn/haar gedrag leert afstemmen op de onderwijsbehoefte van deze leerling/groep leerlingen heeft de deskundigheid om groepsleerkrachten te ondersteunen bij specifieke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen op het ter-

	<p>rein van gedrag. De groepsleerkracht, leerling en ouders kunnen intern ondersteund worden, eventueel met hulp van specialisten van S(B)O of PPO Rotterdam, om een plan op te stellen om het gedrag van deze leerling positief te beïnvloeden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • voert actief beleid om pesten te voorkomen. • hanteert het SISA en de meldcodes voor huiselijk geweld en Kindermishandeling.
(Para)medische ondersteuning	<p>Elke Rotterdamse school werkt met een protocol medicijngebruik en een protocol medisch handelen.</p>